

PRIPOROČILA ZA UPORABO RAZLIČNIH OBLIK DISKUSIJE S POMOČJO IKT V VISOKOŠOLSKEM PEDAGOŠKEM PROCESU

Oddelek za izobraževanje in študij UM
Maribor, oktober 2022

Kazalo vsebine

1. Metoda diskusije	2
2. Oblike diskusije	2
3. Smernice za vpeljavo in izvedbo diskusije	5
3.1 Priprava na diskusijo	6
3.2 Izvedba in moderiranje diskusije	6
3.3 Kritične točke in burne razprave kot priložnost za učenje	7
4. Z IKT podprta diskusija	8
5. Kdaj metoda diskusije ne uspe?	12
6. Viri	12

Povezana gradiva in viri:

- [Delavnica na daljavo za pedagoški kader Univerze v Mariboru v učnem e-okolju Moodle UM](#)
- [Gradivo Priprava in vodenje diskusije na daljavo](#)
- [Videoposnetek predavanja Vodenje diskusije s pomočjo zastavljanja vprašanj v sklopu visokošolske pedagogike](#) (izr. prof. dr. Tomaž Grušovnik, 23. 6. 2022)

1. Metoda diskusije

Diskusija ali **razprava**¹ je učna metoda oz. vrsta razgovora, ki vključuje izmenjavo mnenj o predlagani vsebini. Diskusija zahteva določeno predznanje in skozi svoj potek (npr. pogovor v skupini) omogoča preoblikovanje obstoječega znanja študentov. Na osnovi svojega predznanja in izkušenj študenti z diskusijo zasledujejo višje kognitivne in konativne cilje.

Namen diskusije je spodbujanje kognitivnega razumevanja snovi, ustvarjanje možnosti za izražanje mnenj in motiviranje študentov za poglobljeno razumevanje obravnavane učne vsebine. Ob razvoju intelektualnih sposobnosti spodbuja diskusija tudi razvoj spretnosti komuniciranja, konstruktivnega izražanja stališč, strategij oblikovanja odločitev in ustvarjalnost.

Diskusija je **ciljno usmerjena aktivnost**, ki je tesno pogojena s spoznavanjem in razumevanjem raznolikosti podatkov, idej ali mnenj. Z vpeljavo diskusije kot učne metode v visokošolskem pedagoškem procesu dosegamo **cilje**, kot so razvijanje zmožnosti ustnega izražanja, dokazovanja, prepričevanja, razbijanje predsodkov in večanje interesa za določeno strokovno področje ter razvijanje občutljivosti za učinkovito poslušanje in vodenje pogovora.

Metoda diskusije je uspešna takrat, kadar je obravnavana tema **zanimiva** tako za izvajalca kot za študente. **Interes do odprte razprave o problemu** se največkrat pojavi, kadar udeleženci diskusije področje dobro poznajo in imajo do njega že razvita stališča, večja pa se s pozitivno ter spoštljivo komunikacijo med udeleženci.

2. Oblike diskusije

»Ali lahko odgovarjanje na vprašanja ob koncu predavanja v predavalnici smatramo za diskusijo? Bi lahko pogovor med videokonferenco opredelili kot diskusijo? Ali lahko načrtovane oblike pogovora (npr. okroglo mizo) uvrstimo med diskusije?« Deloma smo na vprašanja odgovorili v prejšnjem poglavju, nadaljevali pa bomo s pojasnilom in prikazom različnih oblik diskusije, ki se med seboj razlikujejo po svojih ciljih. V prvem delu poglavja predstavljamo oblike diskusije na ravni **strukturiranosti, vodenja in števila udeležencev**. V drugem delu poglavja pa predstavljamo **tabelarični prikaz različnih oblik diskusije**, ki jih lahko uporabimo v procesu visokošolskega izobraževanja.

Z vidika **strukturiranosti** lahko govorimo o nestrukturiranih, moderiranih in strukturiranih diskusijah.

- **Nestrukturirane diskusije** potekajo brez vnaprej zastavljenih pravil o vsebini, poteku ali trajanju, povod zanje pa dajejo študenti z odprtimi vprašanji med predavanji ali vajami.
- **Moderirane diskusije** so delno strukturirane, njihov potek določa moderator (izvajalec ali študent). Posamezni elementi take diskusije so lahko dorečeni vnaprej (npr. trajanje ali naloge udeležencev). Moderirana diskusija pogosto vključuje dovolj široka vprašanja, ki udeležence spodbujajo k podajanju različnih mnenj ter odgovorov, glavni namen pa je doseči specifične učne cilje.
- **Strukturirane diskusije** predstavljajo visoko organizirano aktivnost udeležencev z natančno določenimi pravili poteka in pričakovanim vedenjem udeležencev (npr. formalna razprava). Pomembni učinki le-teh se kažejo v razvoju logične argumentacije in kritičnega mišljenja. **Nizko**

¹ V znanstvenih in strokovnih besedilih (npr. Brookfield in Preskill, 2005) lahko zasledimo oba izraza: diskusija in razprava. Največ avtorjev, ki se ukvarja z izobraževanjem odraslih (tj. študentov), uporablja termin metoda diskusije. Zaradi pomanjkljivih spoznanj o obstoju pomembnih terminoloških razlik med izrazoma, bomo v pričujočem besedilu izraza uporabljali kot sinonima.

strukturirane diskusije izvajalci pogosto vpeljejo, kadar po obravnavani vsebini v predavalnici ostane nekaj časa in želijo spodbuditi študente k razpravi, medtem ko **visoko strukturirane diskusije** zahtevajo oblikovanje načrta in predhodno pripravo tako študentov kot tudi izvajalca.

Z vidika **vodenja** razlikujemo med diskusijo brez vodje, diskusijo z enim vodjem in diskusijo z dvema vodjema.

- **Diskusija brez vodje** je, kadar imajo študenti dovolj predhodnega znanja za samostojno razpravo o obravnavani temi ali ko rešitev, do katere naj bi prišli v diskusiji, ne sproži verjetnosti za pojav nasprotujočih si ali konfliktnih odnosov med njimi.
- **Diskusija z enim vodjem** je najpogostejši primer diskusije v skupini. Naloga vodje je pozorno poslušanje ostalih udeležencev, usmerjanje in povezovanje njihovih argumentov ter vodenje razprave do specifičnega učnega cilja.
- **Diskusija z dvema vodjema** je, kadar vodja presodi, da potrebuje dodatno pomoč pri izpeljavi diskusije, in zato prosi za pomoč drugega udeleženca. Pri tem ni pomembno, da vodji zgolj poznata temo, temveč so pomembne tudi spretnosti dela s skupino in poznavanje delovanja le-te in njenih posameznikov.

Z vidika **števila udeležencev** razlikujemo med plenarno, skupinsko, tandem in panelno obliko diskusije.

- **Plenarna diskusija:** sodelovanje vseh udeležencev v eni diskusiji (tj. v obliki ene velike skupine).
- **Skupinska diskusija:** udeleženci o isti temi razpravljajo znotraj manjših skupin.
- **Tandem:** diskusija poteka med dvema udeležencema.
- **Panelna diskusija:** pred skupino razpravlja le peščica izbranih udeležencev.

V literaturi zasledimo tudi druge **oblike diskusije**, ki jih lahko uporabimo v procesu visokošolskega izobraževanja.

Tabela 1: Oblike diskusije z opisi

Oblika diskusije	Opis
 Nadzorovana razprava	<p>Opis: razprava zaprtega tipa, najpogosteje uporabljena na začetku obravnave nove teme ali ob koncu srečanja/predavanja.</p> <p>Namen: pridobivanje povratnih informacij o študentskem znanju, razumevanju predstavljene vsebine, stališčih.</p> <p>Število študentov: manjše ali večje skupine.</p>
 Razprava korak za korakom	<p>Opis: načrtno posredovanje in pojasnjevanje informacij (npr. v obliki besedila, videoposnetka), na katera so vezana vodilna vprašanja, ki se med seboj povezujejo in nadgrajujejo.</p> <p>Namen: študenti razmišljajo o posredovanem gradivu, povezujejo pridobljeno znanje s predznanjem in argumenti.</p> <p>Število študentov: manjše ali večje skupine.</p>
 Svobodna razprava	<p>Opis: študenti sami določijo temo in smer razprave, ki jo izvajalec zgolj občasno komentira ali spodbuja, z vidika podanih argumentov ter vsebine pa bistveno ne posega vanjo.</p> <p>Namen: urjenje spretnosti konstruktivnega izražanja argumentov in stališč do obravnavane teme ter urjenje medsebojne komunikacije.</p> <p>Število študentov: manjše skupine.</p>

Krog razprava

Opis: študenti so razporejeni v krog in se med razpravo oglašajo eden za drugim (npr. v smeri urinega kazalca) ali pa študent z zadnjo besedo pozove k argumentiranju naslednjega.

Namen: omogočimo in stremimo k vključitvi vseh študentov, vendar ne smemo vztrajati, da se oglasijo prav vsi (v kolikor je študent zadržan do obravnavane teme, ga lahko preskočimo).

Število študentov: manjše ali večje skupine, pri čemer lahko večjo skupino razdelimo na več podskupin.

Akvarij razprava

Opis: izvajalec oblikuje dve skupini študentov, ki se razporedita v obliki notranjega in zunanega kroga.

Namen: študenti, ki so del notranjega kroga, razpravljajo o predlagani temi, študenti v zunanjem krogu pa opazujejo njihovo komunikacijo in medsebojno izmenjavo argumentov. Na koncu diskusije poročajo študentom v notranjem krogu o uspešnosti njihove diskusije.

Število študentov: manjše ali večje skupine.

Brenčече skupine

Opis: študenti se razdelijo v več manjših skupin z vodjem in poročevalcem. Študent vodja spodbuja člane skupine k podajanju idej in argumentov o obravnavani temi, o katerih kasneje poroča študent poročevalec.

Namen: prva skupina predstavi svoje rešitve, naslednje skupine pa povedo samo tiste rešitve problema, ki so nove, drugačne od rešitev prve skupine.

Število študentov: manjše skupine.

Snežna kepa

Opis: v prvem koraku razprave sodelujeta dva študenta, ki se nato povežeta z drugo dvojico (npr. na njihovi levi ali desni strani). Nastala štirica se nato poveže z drugo štirico študentov (npr. pred njimi ali za njimi), da nastanejo osmerice študentov. Končna osmerica določi študenta poročevalca. Število študentov, ki se med seboj povezujejo, lahko prilagodimo v drugih številskih kombinacijah.

Namen: poročevalci iz vsake osmerice poročajo o ugotovitvah njihove skupne razprave. Da ponavljanje istih idej na posamezni stopnji ni preveč dolgočasno, postopoma večamo zahtevnost nalog (npr. v dvojici si študenta izmenjata ideje, v štirici predstavijo in povzamejo prednosti ter pomanjkljivosti, v skupini osmih pa začrtajo vodilne misli).

Število študentov: manjše ali večje skupine (odvisno od uporabljenega načina združevanja).

Razprava na postajah

Opis: v predavalnici je oblikovanih več točk (t. i. postaj) z gradivom.

Namen: manjše skupine študentov (2–4 študenti) se premikajo od postaje do postaje, opravljajo sprotne naloge in se odzivajo na spremljajoča vprašanja, ki spodbujajo medsebojno razpravo.

Število študentov: manjše skupine.

Filozofski stol

Opis: izvajalec ali študent glasno prebere izjavo ali argument, s katerim se drugi študenti strinjajo ali ne.

Namen: glede na strinjanje ali nestrinjanje z izhodiščno izjavo se študenti razdelijo v dve skupini, ki sta si prostorsko nasproti,

nakar vsaka skupina zagovarja svoje argumente. Če so skupine oblikovane neenakomerno, pazimo na korektnost medsebojne komunikacije in nevarnost morebitne prevlade ene skupine nad drugo.

Število študentov: manjše skupine.

Sokraticki seminar v krožni obliki

Opis: sokratski seminar v krožni obliki temelji na spoznanjih sokratske metode, pri kateri izvajalec usmerja študenta, da odkriva nove stvari s pomočjo vprašanj. Sokratski seminar prvotno vključuje samostojni študij predlaganega gradiva izven predavalnice. V predavalnici poteka seminar v krožni obliki, pri čemer izvajalec zastavlja vprašanja nižje ali višje ravni. Študenti odgovarjajo nanje ne glede na sedežni red, pri oblikovanju odgovora pa se sklicujejo na obravnavano gradivo.

Namen: prepoznavanje dilem, ki jih v obliki vprašanja zastavi izvajalec, in vključevanje oz. upoštevanje stališč drugih študentov v razpravi.

Število študentov: manjše ali večje skupine.

Koncentrični krogi

Opis: študenti se razdelijo v dve skupini, pri čemer ena skupina tvori notranji krog, druga skupina pa zunanji krog. Študent iz notranjega kroga tvori dvojico s študentom iz zunanjega kroga.

Namen: izvajalec zastavi vprašanje celotni skupini, posamezni pari pa o njem razpravljajo sami. Nato izvajalec da signal za rotacijo – študenti zunanjega kroga se premaknejo en stol desno in tvorijo interakcijo z novo osebo iz notranjega kroga. Z novo osebo razpravljajo o drugem zastavljenem vprašanju, kar omogoča študentom spoznavanje več perspektiv in mnenj o obravnavani temi. Proces se ponavlja, dokler študenti ne odgovorijo na vsa vprašanja, ki jih je pripravil izvajalec.

Število študentov: manjše skupine.

Opomba: Pri izbiri oblike diskusije in formiranju skupin je treba upoštevati velikost skupine (tj. število vseh študentov) ter fizične lastnosti predavalnice, v kateri poteka pedagoško delo.

3. Smernice za vpeljavo in izvedbo diskusije

Diskusija **običajno ni samostojna učna metoda**, temveč se uporablja v povezavi z drugimi metodami. Diskusija je običajno tista, ki sledi prvotni metodi, saj se z njo znanje pogloblja na zahtevnejših nivojih. Izvajalci jo lahko uporabijo po zaključenem kratkem predavanju ali pa kot uvod v predavanje. Ugotovitve iz diskusije študenti povežejo z novim znanjem, ki ga pridobijo ob naslednjih predavanjih.

 Namig: Krajša diskusija ob začetku srečanja ali vključitev le-te ob koncu predavanja lahko pozitivno spodbudi študente k aktivnemu razmišljanju o študijski snovi.

Za uspešno pripravo in vpeljavo diskusije je ključna tako **vloga izvajalca** kot **vloga študentov**. Izvajalec mora diskusijo pravočasno načrtovati, pri tem imeti jasno zastavljene cilje, obvladati mora vsebino in nabor možnih vprašanj ter spodbujati študente k aktivnemu vključevanju v diskusijo.

3.1 Priprava na diskusijo

Izberite eno od možnih oblik diskusije, ki bo najbolj ustrezala obravnavani učni vsebini. Priporočljivo je, da izberete le eno obliko in zanjo podate dovolj jasna navodila glede izvedbe.

- ✓ Vsaka diskusija s študenti ali med študenti bo učinkovitejša, če z njo presežemo nivo nestrukturiranih diskusij in upoštevamo značilnosti **moderiranih** ali **strukturiranih diskusij**. Da bi to dosegli, je treba smiselno upoštevati **namen** in **temo diskusije** ter **velikost skupine študentov**.
- ✓ Diskusijo **načrtujte vnaprej** in o njenem poteku **pravočasno obvestite študente**.
- ✓ Če je treba, pripravite tudi **delovno oz. študijsko gradivo** za udeležence diskusije. Gradivo, ki služi pripravi na diskusijo, **predhodno posredujte študentom** (npr. objavite v učnem e-okolju Moodle UM).
- ✓ Krajše teze, ki pri razpravi služijo za orientacijo, **posredujte** tik pred začetkom diskusije. Napisane **teze ne smejo vsebovati zaključkov** o obravnavani temi.
- ✓ Pred izvedbo diskusije **preglejte imena študentov**. Pri delu z večjimi skupinami študentov, je pomnjenje imen precejšen izziv. Pri tem si lahko pomagata z različnimi tehnikami, kot so priprava izkaznice z imenom, ki jo študent nosi določen čas, uporaba listka z imenom na mizi ali različne oblike uvodnih aktivnosti, s katerimi se študenti predstavijo, izvajalcu pa omogočajo ustvarjanje povezav med študentovim imenom in njegovimi vedenjskimi ali drugimi značilnostmi.

Upoštevajte značilnosti **fizičnega okolja**, pri čemer je priporočljivo, da diskusija poteka v krožni obliki ali znotraj sedežnega reda v obliki črke **U** ali **C**.

3.2 Izvedba in moderiranje diskusije

Pri pripravi in moderiranju diskusije smo pozorni na tri elemente: **strukturo**, **povezovanje** in **povzemanje**.

- ✓ Prikažite ali posredujte ključne **misli** ali **zapišite stališča** in **ustvarite zbirko ključnih idej** (npr. študenti jih sami zberejo v Moodlu s pomočjo dejavnosti Slovar, ali z ustvarjanjem oblaka besed, kot ga na primer omogoča orodje Mentimeter).
- ✓ V diskusiji **povezujte vprašanja** in **teme**, ki so skupne ali podobne.
- ✓ Če je ustrezno, določeno **vprašanje preusmerite** oziroma prenesite na celotno skupino, s čimer prispevate k raznolikosti mnenj (npr. »... kaj vi menite o tem?«, »... ima kdo podobno izkušnjo?«).
- ✓ **Povzemajte ključne argumente študentov**, kar služi preverjanju, kako študenti razumejo obravnavano temo in si razlagajo medsebojne povezave, procese ali zasnove, služi pa tudi dodatnemu pojasnjevanju le-teh in utrjevanju.
- ✓ Med diskusijo **opominjajte** na njen **namen**, spodbujajte in zagotavljajte možnost konstruktivnega podajanja mnenj vseh študentov ter na osnovi beleženja glavnih argumentov vodite interakcijo študentov do zelenega cilja.

Pomemben element moderiranja diskusije je razmislek o tem, katere **vrste vprašanj** bomo zastavili študentom na določeni točki naše interakcije, kako **aktivno jih bomo poslušali** in se nanje **odzvali**.

- ✓ Pri diskusiji izhajajte iz **odprtih vprašanj**, ki spodbujajo refleksijo in se pogosto začnejo z vprašalnicami *Kaj? Kdaj? Kako?*. Spodbujajte študente z izhodiščnimi trditvami, kot npr. *Navedite*

konkreten primer. Podrobneje predstavite vaše stališče ali dejavnike, ki so prispevali k oblikovanju le-tega.

- ✓ Pri odprtih vprašanjih se **izogibajte vprašalnici Zakaj?**, saj pogosto vodi h kratkim in nezadostno pojasnjenim odgovorom.
- ✓ Pri ustreznem zastavljanju vprašanj upoštevajte **Bloomovo taksonomijo znanja**, pri čemer z vprašanji zasledujte višje miselne procese, kot sta **analiza in vrednotenje**. Med razpravo pozivajte študente k odgovarjanju, pri čemer uporabljajte smernice/navodila tipa: *Razčlenite. Primerjajte. Zamislite si situacijo. Dokažite in argumentirajte. Spodbijajte tezo. Ovrednotite mnenje. Problematizirajte nastalo situacijo.*
- ✓ V komunikaciji s študenti se **izogibajte oviram učinkovite komunikacije** (npr. pripisovanju sodb, moraliziranju, kritiziranju), ki lahko prispevajo k pojavu konfliktov in neučinkoviti razpravi.
- ✓ **Uporabite spretnosti aktivnega poslušanja**, kot so **manjše spodbude** (tj. besede, s katerimi sporočamo, da smo povsem prisotni, in sogovornika spodbujajo, da nadaljuje s pripovedjo *npr. Mhm ..., Poslušam ..., Nadaljujte, prosim ..., In potem?*), **parafraziranje** (tj. reflektiranje/povzemanje komunikacije sogovornika z lastnimi besedami ali zrcaljenje vsebine povedanega, ki omogoča jasnejšo perspektivo obema vključenima osebama; npr. *Zdi se mi, da želite povedati ..., Torej, videti je, kot da ..., Če vas prav razumem, ..., Če povzamem, kar ste povedali, ...*), **povzemanje in osredotočanje** (tj. aktivnost boljšega razumevanja perspektive sogovornika, ki omogoča uvid v napredovanje diskusije in je v pomoč pri ohranjanju rdeče niti ter razjasnjevanju problemske situacije; npr. *Če si poskušate predstavljati obe možnosti ..., Navedli ste kar nekaj vidikov problema ... S katerim bi se vam zdelo najbolj smiselno začeti?, Povedali ste, da ..., nato ste omenili tudi ...*) ter uporaba **odprtih vprašanj** (npr. *Navedite konkreten primer za vaš argument*).
- ✓ **Zaprta vprašanja** tipa »da/ne«, ki pogosto vključujejo predlog ali naše mnenje, **uporabite v končnem delu razprave**, ko so glavne točke že bile obravnavane, in ko je treba aktivnost pripeljati do cilja.

3.3 Kritične točke in burne razprave kot priložnost za učenje

Čeprav si vsak izvajalec želi konstruktivno izmenjavo mnenj med študenti, lahko vsebina določenih razprav privede do nenadzorovanih in burnih odzivov študentov, katerih mnenja so si nasprotujoča in zato ti težko zavzamejo perspektivo sogovornika. Tovrstne diskusije je smiselno izkoristiti kot **priložnost za učenje**.

V nadaljevanju navajamo smernice, s katerimi izvajalec pomaga študentom pri učenju komunikacijskih spretnosti, razvijanju prožnosti v izmenjavi mnenj in učenju o obravnavani vsebini, obenem pa ščiti spoštovanje in integriteto vseh udeležениh. Slednje ne pomeni, da se je občutjem nelagodja v takšnih situacijah možno izogniti. Smiselno je tudi izkoristiti morebitne situacije z nestrinjanjem, ki lahko izzovejo neprijetne občutke, jih pojmovati kot življenjske (različna mnenja lahko sobivajo) in predstaviti konstruktivne prijeme, s katerimi študenti sprejmejo in razumejo tudi drugačna mnenja.

- ✓ Informacije, ki postanejo predmet komunikacijskega spora, zapišite na tablo kot izhodišče za **splošno diskusijo**.

Razpravo začnite z izhodiščnimi vprašanji, kot so *Veliko ljudi razmišlja na ta način. Kaj bi rekli zaradi česa? Na osnovi česa so oblikovali takšno mnenje? Kateri so možni razlogi tovrstnega razmišljanja? V čem se razlikujejo od tistih, ki zagovarjajo nasprotna mnenja?*. Takšna aktivnost stremi k ščitenju pravic

in mnenj vseh študentov, obenem pa nudi informacije o stališčih študentov, ki obravnavani temi zavzeto nasprotujejo.

- ✓ Vpeljite aktivnost **reflektivnega pisanja o obravnavani temi**.

Študenti v predavalnici ali izven nje preučijo temo, ki bo predmet razprave, in na osnovi refleksije zapišejo svoje mnenje ali pripravijo krajšo esejsko nalogo. Nekoliko več pozornosti namenimo **študentom, ki v predavalnici izražajo več negativnega čustvovanja**, so nemirni, pretirano razdražljivi ali v komunikaciji z drugimi preveč obsojajoči. V tem primeru je priporočljiv individualni pogovor ali konzultacije.

- ✓ **Ne izogibajte se burnim razpravam** in mnenju zavzetih študentov, čeprav se včasih zdi najlažje preslišati njihova mnenja in pozornost nameniti drugim.

Ignoriranje takšnih situacij prispeva k študentovemu razvoju miselnosti o tem, da s tovrstnim vedenjem ni nič narobe in da lahko z njim nadaljujejo. Njihovo napetost znižajte z vpeljavo strategij učinkovitega komuniciranja (glejte poglavje **3.2 Izvedba in moderiranje diskusije**), kar pripomore k prenosu in razvoju teh spretnosti tudi pri študentih.

- ✓ Za učinkovito spoprijemanje z nekonstruktivnimi razpravami stremite **k nenehnemu profesionalnemu razvoju**.

Tako za predstavljanje stališč kot za moderiranje razprave v predavalnici je treba **ozavestiti** lastna stališča, mnenja in morebitne zadržke do obravnavanih tem. S tem prispevate k pošteni in spoštljivi komunikaciji. Pripombe študentov sprejemajte do določene mere z zadržkom, še posebej, kadar so prikazane kot osebni napadi. **Konstruktivne replike** ni treba podati takoj. Uporabite lahko premolk, ki omogoča, da se umirimo in osredotočimo na temo. V trenutku tišine se osredotočite na miselne procese oblikovanja odgovora ali na sogovornika, in ne na vznemirjenost, ki jo čutite. Med tišino poskušajte ugotoviti, kaj vi ali drugi udeleženci doživljajo in kako se lahko najboljše odzovete na to.

4. Z IKT podprta diskusija

Diskusijo lahko podpremo z IKT orodji tako v predavalnici kot izven predavalnice npr. v učnem e-okolju Moodle UM. Izvajalec lahko IKT orodja uporabi zgolj kot dodatni element za spodbujanje diskusije v predavalnici, lahko pa z njimi omogoči prostor za diskusijo, ki poteka na daljavo.

IKT orodja lahko uporabimo pri nestrukturiranih in nizko strukturiranih diskusijah, pri katerih izvajalec ne potrebuje posebne predhodne priprave, kot tudi pri visoko strukturiranih diskusijah, na katere se mora predhodno pripraviti.

Pri izbiri ustreznega orodja je v ospredju tudi osebna preferenca izvajalca ali druge aktivnosti, ki jih izvajalec že izvaja v določenih orodjih. Priporočamo, da se IKT uporablja pri sledečih oblikah diskusije (tabela 2).

Tabela 2: Primeri uporabe IKT pri izbranih oblikah diskusije

Oblika diskusije	Orodja	Primer uporabe
 Nadzorovana razprava	 	<p>V predavalnici in na začetku obravnave nove teme: Izvajalec lahko izvede tehniko viharjenja možganov, pri čemer študenti s pomočjo izbranega orodja podajo svoje odgovore, izvajalec pa jih uporabi kot iztočnico za diskusijo (npr. izbirni tip vprašanj). Z Mentimetrom lahko izvajalec uporabi posebno obliko iztočnice – oblak besed).</p> <p>V predavalnici sredi diskusije: Orodji Mentimeter (Q&A) in Poll Everywhere lahko izvajalec uporabi, ko študent zastavi vprašanje, ki je vredno trenutka »ustavi se in razmisli«. Njegovo vprašanje lahko izvajalec shrani in objavi, ko želi ponovno aktivirati študente. Če izvajalec uporablja za predstavitev snovi Nearpod, lahko na določenih mestih zahteva sodelovanje študentov preko njihovih naprav (računalnik, tablica, pametni telefon). Pri tem izvajalec določi, kaj bo prikazano na zaslonih naprav študentov, anonimne odzive študentov pa lahko objavi za pospeševanje nadaljnje razprave.</p> <p>V predavalnici na koncu srečanja: Z uporabo kratkega kviza in vprašanj drži/ne drži lahko izvajalec uporabi za pridobitev povratnih informacij o študentovem znanju ali razumevanju snovi.</p> <p>Na daljavo: V forumu tipa »Ena sama preprosta razprava« v Moodlu UM lahko izvajalec pripravi prostor za razpravo na točno določeno temo (npr. razpravo odpre po koncu lekcije, da pridobi vpogled in povratne informacije o razumevanju obravnavane vsebine).</p>

Razprava korak za korakom

padlet

h. hypothes.is

Microsoft Teams

Forum

Izvajalec preko izbranih orodij načrtno deli vsebino, na katero naveže diskusijo.

V predavalnici: Podobno kot pri nadzorovani razpravi lahko izvajalec tudi pri razpravi korak za korakom uporabi Nearpod, tako da s študenti deli gradivo (npr. besedilo ali videoposnetek) in kasneje vodilna vprašanja, o katerih razpravljajo v skupini. Izvajalec lahko razpravo spodbuja tako, da vprašanja postavlja sproti po vsakem posredovanem gradivu (npr. po vsakem skupnem ogledu kratkega videoposnetka). Gradivo je lahko študentom v predavalnici posredovano tudi preko Padleta. **Namig:** Gradivo lahko izvajalec črpa iz elektronskih virov UKM, portala Web of Science in Open Learn.

Na daljavo: Izvajalec naloži vsebino z vodilnimi vprašanji (Padlet, MS Teams, forum tipa »Ena sama preprosta razprava« v Moodlu UM), udeleženci pa odgovarjajo in razvijajo diskusijo. Padlet omogoča tudi anonimnost, kar poveča vključenost »tihih študentov«, ki se v predavalnici ne želijo izpostavljati. Orodje MS Teams je primerno tudi za sinhrono diskusijo na daljavo (izvajalec izvaja predavanje na daljavo in podaja vsebino, udeleženci pa se na njegova vprašanja odzivajo s pomočjo mikrofona, v klepetu, dokumentu, ki ga izvajalec naloži v skupno rabo, ali preko drugega poljubnega orodja (npr. Padlet), v katerem lahko študenti diskutirajo sočasno ob izvedbi predavanja). Orodje Hypothes.is omogoča, da izvajalec študente usmeri na točno določen del posredovanega besedila, ki ga lahko študenti v skupini analizirajo in odgovarjajo na zastavljena vprašanja. **Namig:** Forum v Moodlu UM vključite kot spletno mesto v MS Teams in tako študentom omogočite hiter dostop do razprave.

Svobodna razprava

Forum

asana

Microsoft Teams

Na daljavo: V forumu v Moodlu UM je za svobodno razpravo primerno izbrati »Standardni forum za splošno rabo« ali tip foruma, kjer vsaka oseba objavi eno razpravo. Orodje je smiselno izbrati glede na ostale aktivnosti poleg svobodne razprave (npr. forum v Moodlu UM izberete, če je svobodna razprava del poglavja pri učni enoti, Asano/MS Teams pa lahko uporabite za delo na projektu, kjer poteka svobodna razprava med člani projektne skupine). Poseben prostor (npr. forum v Moodlu UM ali kanal v MS Teams) lahko namenite tudi splošnim temam in vprašanjem, ki so povezana z učno enoto (npr. formalnosti pri učni enoti, dogovori, logistika, neformalna vprašanja).

Krog razprava

Forum

Na daljavo: Forum vprašanj in odgovorov v Moodlu UM zahteva objavo posameznega udeleženca preden lahko vidi in odgovarja na objave drugih udeležencev. To omogoča neodvisno razmišljanje in spodbuja k vključevanju v forum.

Brenčeče skupine

Na daljavo: Orodja omogočajo diskusijo v manjših skupinah. V Moodle UM je smiselno uporabiti »Standardni forum za splošno rabo«, v katerem udeleženci diskutirajo po določenih temah. V Moodle UM se lahko ustvarijo tudi manjše skupine, nato pa izvajalec v vsaki skupini odpre forum za diskusijo. S tem omogoči skupinam zasebnost, saj lahko člani skupine vidijo samo svoj forum (oz. svojo razpravo, v kolikor izvajalec uporabi način »Ločene skupine«).

Razprava na postajah

V predavalnici: Izvajalec na postajah pripravi tablice ali osebne računalnike z gradivom in vprašanji, ki spodbujajo razpravo med člani skupine. Pri tej obliki razprave uporabi izvajalec navedena orodja samo za posredovanje gradiva (npr. iz elektronskih virov UKM, portala Web of Science ali Open Learn), diskusija pa poteka med člani skupine v živo. Izjema je orodje Padlet, s pomočjo katerega lahko izvajalec posreduje gradivo (npr. videoposnetek), doda vprašanja in navodilo, da vsaka skupina na tej postaji dopiše odgovore neposredno v Padlet. Odgovori so na Padletu vidni tudi drugim skupinam, ki pridejo na to postajo kasneje, kar jih lahko dodatno spodbudi k nadaljnjemu razvoju diskusije.

Filozofski stol

Na daljavo: Izvajalec v izbranem orodju pripravi dva stolpca, tako da lahko udeleženci navajajo argumente za in proti.

Sokratski seminar v krožni obliki

Pred predavalnico: Izvajalec določi besedilo, udeleženci pa ga preberejo in v orodju Hypothes.is sproti označujejo dele, na katere zapisujejo vprašanja. V predavalnici potem zberejo vsa vprašanja in odgovarjajo nanje.

Na daljavo: Udeleženci do določenega datuma samostojno preberejo in predelajo gradivo, ki ga določi izvajalec. Na izbran datum izvajalec organizira srečanje v MS Teams, na katerem udeleženci odgovarjajo na zastavljena vprašanja izvajalca, pri čemer se nanašajo na gradivo in upoštevajo predhodne odgovore sošolcev.

5. Kdaj metoda diskusije ne uspe?

Vpeljava diskusije se morda zdi hitra, enostavna in samoumevna metoda za razpravo o vsebini videoposnetka, predelanega poglavja iz knjige ali članka, o ogledu predstave/razstave in podobno. Vendar pa ni nujno, da z vsako vpeljavo diskusije uresničimo zadane cilje. Uresničitev ciljev znižujejo dejavniki, kot so **nerealna pričakovanja izvajalca** o kognitivnih in komunikacijskih zmožnostih študentov, **nepripravljenost študentov za razpravo**, **pomanjkanje temeljnih pravil diskusije** in **vpeljava diskusije v slabo oblikovano** (nepovezano) skupino.

Kakovost diskusije je najpogosteje pogojena z odzivnostjo in aktivnostjo skupine študentov. Če sodelujemo s pasivnejšo skupino ali skupino, v kateri prevladujejo tihi študenti (angl. *silent learners*), večji del pozornosti namenimo vpeljavi ustreznih vodilnih vprašanj. Vprašanja naj bodo jasna in konkretna, navezana na pravkar posredovano ali obravnavano gradivo. Izogibamo se sugestivnim vprašanjem (tj. vprašanja, ki nakazujejo pravilni odgovor), zastavljamo eno vprašanje naenkrat in študentom omogočimo dovolj časa za razmislek. V primeru zadržane skupine študentov je zaželena tudi uporaba sprožilcev diskusije (angl. *ice breakers*) – preprostih vprašanj ali aktivnosti, ki niso nujno povezana z obravnavano vsebino, vendar pomembno prispevajo k bolj sproščenemu ozračju in spodbujajo razgovor v skupini študentov.

6. Viri

Ann, L. (8. 12. 2018). *7 free online discussion tools*. <https://lindsayannlearning.com/7-free-online-discussion-tools/>

Blažič, M., Ivanuš Grmek, M., Kramar, M. in Strmčnik, F. (2003). *Didaktika*. Novo mesto: Visokošolsko središče, Inštitut za raziskovalno in razvojno delo.

Brookfield, S. D. in Preskill, S. (2005). *Discussion as the way of teaching: Tools and techniques for democratic classrooms (2nd ed.)*. San Francisco: Jossey-Bass.

Vanderbilt University, Center for Teaching. (b. d.). *Discussions*. <https://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/discussions/#basic>

Ivanuš Grmek, M. in Javornik Krečič, M. (2011). *Osnove didaktike*. Maribor: Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru.

Grušovnik, T. (2022, Avgust 9). Vodenje diskusije s pomočjo zastavljanja vprašanj v sklopu visokošolske pedagogike [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=Bjqt5rZKO1w>

Puklek Levpušček, M. in Marentič Požarnik, B. (2005). *Skupinsko delo za aktiven študij*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Center za pedagoško izobraževanje.